

TIIVISTELMÄ VARMUUSOSASTOTYÖRYHMÄN LOPPURAPORTISTA

Rikosseuraamusvirasto asetti 12.4.2006 työryhmän selvittämään varmuusosaston perustamista Riihimäen vankilaan. Tuolloin voimassa olleen rangaistusten täytäntöönpanolain 3 luvun 2 b §:n perusteella Rikosseuraamusviraston päätöksellä voitiin turvallisuussyistä perustaa rangaistuslaitokseen erityinen varmuusosasto sellaisille vangeille, joiden voitiin perustellusti epäillä syyllistyvän mm. vakavaan rikolliseen toimintaan tai muutoin vakavasti vaarantavan laitosturvallisuutta. Uudessa 1.10.2006 voimaan tullessa vankeuslaissa on saman sisältöinen säännös varmuusosastoista.

Työryhmän tehtävänä oli selvittää Riihimäen vankilan erään osaston rakenteellinen soveltuvuus varmuusosastokäyttöön, varmuusosastolle sijoitettavien vankien määrä, henkilökunnan käyttö ja resurssitarpeet, henkilökunnan koulutustarve, varmuusosaston päiväjärjestys ja toiminnot sekä osaston toiminnassa tarvittavat tukipalvelut. Lisäksi työryhmän tuli tarpeellisessa laajuudessa arvioida muiden varmuusosastojen tarve lähivuosina.

Työryhmään nimitettiin puheenjohtajaksi ylitarkastaja Jouko Pietilä Rikosseuraamusvirastosta ja jäseniksi vankilanjohtaja Juhani Järvi Turun vankilasta, sijoittajayksikön johtaja Anna Arola Etelä-Suomen aluevankilasta, vartiopäällikkö Jouko Laitaharju Riihimäen vankilasta, vankeinhoitoesimies Juha Vainio Riihimäen vankilasta sekä tarkastaja Jukka Siltaloppi Rikosseuraamusvirastosta. Työryhmän työhön osallistui myös Riihimäen vankilan johtaja Pasi Oksa.

Työryhmän määräaika oli 30.9.2006. Määräaikaa jatkettiin 30.11.2006 saakka. Työryhmä kävi työnsä aikana tutustumassa Hallin vankilan varmuusosastoon Ruotsissa ja Kingstonin vankilaan Kanadassa.

Työryhmän loppuraportti sisältää julkisuuslain nojalla salassa pidettävää tietoa. Tästä syystä Rikosseuraamusvirasto on laatinut työryhmän loppuraportista tämän julkisen tiivistelmän.

Varmuosastolle sijoittamisen tavoitteet

Vankilat ovat osa rikollisjärjestöjen toimintaympäristöä. Varmuosastojen perustaminen on jatkoa vankiloissa kokeilluille vankisijoitusmenetelmille, joilla on pyritty rajoittamaan vankilarikollisuutta ja parantamaan vankilaturvallisuutta. Asiaan on liittynyt juridisia ongelmia silloin, kun vankien tosiasialliset mahdollisuudet pitää yhteyttä toisiin vankeihin ovat olleet vähäiset. Varmuosastojen perustaminen voidaan nähdä myös vankien oikeusturvaa parantavana asiana, koska varmuosastosi-
joitukseen liittyy muutoksenhakuoikeus ja sijoituspäätös on otettava uudelleen harkintaan viimeistään kolmen kuukauden kuluttua edellisestä päätöksestä.

Varmuosastojen lisäarvo vankilaturvallisuudelle perustuu vangin ulkopuolisten yhteyksien tarkkaan valvontaan, osastoilla järjestettyyn tehostettuun valvontaan sekä varmuosastolle sijoitetuille vangeille järjestettävään tavoitteelliseen toimintaan. Tehostettu valvonta perustuu ennen kaikkea henkilökunnan läsnäoloon osastoilla järjestettävissä toiminnoissa, yksittäisen vangin ja hänen olosuhteidensa tuntemiseen sekä vangin ja henkilökunnan jatkuvaan vuorovaikutukseen. Tehostetut tarkastukset ja erityistarkastuksen kuuluvat osaston normaaliin toimintaan. Varmuosastolla tulee olla turvalliset työskentelyolosuhteet henkilökunnalle ja mahdollisimman normaalit olosuhteet osastolle sijoitetuille vangeille.

Varmuosastosta säädetään vankeuslain 5 luvun 5 - 9 pykälissä. Rikosseuraamusviraston päätöksellä voidaan vankilaan turvallisuussyistä perustaa muusta vankilasta eristetty osasto (varmuosasto). Varmuosastolle voidaan sijoittaa vanki, jos on perusteltua syytä epäillä, että hän 1) syyllistyy tekijänä tai osallisena RL 50 luvun 1, 2 tai 4 §:ssä tarkoitettuun rikokseen (huumausainerikos, törkeä huumausainerikos, huumausainerikoksen edistäminen), 2) syyllistyy muuhun rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään 4 vuotta vankeutta, 3) karkaa tai yrittää karata tai 4) hänet yritetään vapauttaa. Tämän lisäksi vanki voidaan sijoittaa varmuosastolle, jos hän on vakavasti vaarantanut vankilan turvallisuutta tai jos sijoittaminen on perusteltua hänen oman turvallisuutensa takaamiseksi. Säännökset koskevat ainoastaan vankeusrangaistusta suorittavia vankeja mutta eivät tutkintavankeja.

Varmuosastolle sijoittamisesta päättää Rikosseuraamusvirasto vankilan johtajan tai sijoittajayksikön johtajan esityksestä tai näitä kuultuaan. Varmuosastolle sijoittamista ei saa jatkaa kauemmin kuin se on välttämätöntä. Sijoittamispäätös ja sen perusteet on otettava uudelleen harkittavaksi enintään kolmen kuukauden väliajoin. Vangille ilmoitetaan varmuosastolle sijoittamisen perusteet, ellei ilmoittamisesta aiheudu

vaaraa muun henkilön turvallisuudelle taikka haittaa rikoksen selvittämiselle.

Työryhmän esitys

Työryhmä esittää, että Rikosseuraamusvirasto perustaa Riihimäen vankilaan vankeuslain 5 luvun 5 §:ssä tarkoitetun varmuusosaston. Näin voitaisiin vähentää rikollisjärjestöön kuuluvien henkilöiden vaikutusvaltaa muussa vankiyhteisössä ja estää rikollisen toiminnan jatkaminen vankilassa. Työryhmän näkemyksen mukaan varmuusosastolle sijoitettavat vangit tulisi valita ensisijaisesti järjestäytyneeseen rikolliseen toimintaan osallistuvien joukosta.

Työryhmä esittää lisäksi, että Turkuun valmistuvaan uuteen Turun vankilaan perustetaan toinen varmuusosasto.

Lain mukaan päätös vangin sijoittamisesta varmuusosastolle ja sen perusteet on otettava uudelleen harkittaviksi enintään kolmen kuukauden väliajoin. Tätä harkintaa valmistelemaan työryhmä ehdottaa pysyvän työryhmän perustamista varmuusosaston yhteyteen. Työryhmä keskustelisi säännöllisesti varmuusosaston tilanteesta ja erikseen määriteltävien kriteerien perusteella arvioisi, tulisiko yksittäisen vangin varmuusosastosiijoitusta jatkaa. Työryhmän tehtävänä olisi myös tehdä esitys vangin jatkosijoittamisesta, mikäli varmuusosastolle sijoittamista ei enää jatkettaisi.